

Bryssel 11.7.2013
COM(2013) 499 final

**KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

Eurooppalainen korkea-asteen koulutus maailmassa

KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE, EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN KOMITEALLE

Eurooppalainen korkea-asteen koulutus maailmassa

1. EUROOPPA JA GLOBAALI KILPAILU LAHJAKKUUKSISTA

Globalisaatio ja teknologian kehittyminen muuttavat korkea-asteen koulutuksen toimintaympäristöä perinpohjaisesti. Korkea-asteen koulutuksen kysynnän odotetaan kasvavan seuraavien 20 vuoden aikana eksponentiaalisesti: kun korkeakouluopiskelijoita on maailmassa nyt 99 miljoonaa, vuonna 2030 heitä olisi jo 414 miljoonaa.¹ Kasvu on viime vuosina ollut selvästi suurinta Kiinassa ja seuraavaksi suurinta Brasiliassa ja Intiassa. Nousevien talouksien maissa tiedonjano ja halu parantaa sosiaalista asemaa tuovat korkea-asteen koulutuksen satojen miljoonien ihmisten ulottuville maailmassa.

Myös teknologia ja opiskelijoiden odotukset muuttuvat. Opiskelijat haluavat yhä enemmän valita henkilökohtaisten tarpeidensa ja kiinnostuksensa mukaan itse, mitä, miten ja milloin he opiskelevat. He ovat valmiita opiskelemaan kotimaassaan, ulkomailla, verkkokurssien avulla taikka hyödyntämällä kaikkia näitä mahdollisuuksia yhdistelevää mallia.

Koulutus ja etenkin korkea-asteen koulutus on Eurooppa 2020 -strategian ytimessä ja keskeisellä sijalla Euroopan tavoitetta tulla älykkääksi, kestäväksi ja osallistavaksi taloudeksi. Sillä on keskeinen rooli yksilöiden ja yhteiskunnan edistymisessä, ja innovointiin ja tutkimukseen kohdistuvien vaikutustensa ansiosta se tarjoaa osaamistalouksille päteviä ja ammattitaitoisia ihmisiä, joita tarvitaan kasvun ja vaurauden luomiseen. Tämän tiedonannon perustana on käytetty hiljattain annettuja tiedonantoja *Euroopan korkeakoulujärjestelmien nykyaikaistamissuunnitelma*² ja *Koulutuksen uudelleenajattelu*,³ ja se on vastaus korkea-asteen koulutuksen kansainvälistymisestä 11. toukokuuta 2010 annettuihin neuvoston päätelmiin.⁴ Tavoitteena on edesauttaa Eurooppa 2020 -strategian tavoitteiden saavuttamista auttamalla jäsenvaltioita ja korkeakouluja⁵ kehittämään strategisia yhteistyökumppanuuksia, joiden ansiosta globaaleihin haasteisiin voidaan vastata tehokkaammin.

EU:n tasolla ja laajemminkin Euroopassa tehtävän yhteistyön ansiosta on jo nyt ollut helpompi nostaa eurooppalaisen korkeakoulutusalueen korkeakoulujen ja koulutusjärjestelmien vertailtavuus, kilpailukyky ja keskinäiset vaihdot korkealle tasolle. Bolognan prosessi, eri ohjelmat – esimerkiksi *Erasmus*, *Tempus*, *Erasmus Mundus* ja *Marie Curie* – samoin kuin avoimuutta lisäävät välineet – kuten eurooppalainen opintosuoritusten ja arvosanojen siirtojärjestelmä (ECTS) ja eurooppalainen tutkintojen viitekehys (EQF) – ovat auttaneet EU:n kansallisia korkea-asteen koulutusjärjestelmiä kansainvälistymään Euroopan sisällä merkittävällä tavalla. Kansainvälistyminen on nouseva ilmiö, joka on luonteeltaan myös globaalia: EU:n sisäistä yhteistyötä ja liikkuvuutta käsiteltiin jo tiedonannossa *Euroopan korkeakoulujärjestelmien nykyaikaistamissuunnitelma*, kun taas tässä tiedonannossa analysoidaan myös laajemman kansainvälisen toimintaympäristön tarjoamia

¹ Ks. www.oecd.org/edu/highereducationandadultlearning/highereducationto2030vol1demography.htm.

² KOM(2011) 567 lopullinen.

³ COM(2012) 669 final.

⁴ Ks. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:135:0012:0014:FI:PDF>.

⁵ Tämä termi kattaa kaikki korkea-asteen oppilaitokset: yliopistot, korkeakoulut, ammattikorkeakoulut, teknologiainstituutit, ”grandes écoles”, kauppaoppilaitokset, tekniset oppilaitokset, Instituts Universitaires de Technologie (IUT), opistot jne.

kaikkia osapuolia hyödyttäviä mahdollisuuksia ja pyritään tapauksen mukaan tuomaan eurooppalaisten prosessien ja välineiden käyttöä esiin globaalisti.

Luvut osoittavat, että kansainvälisesti liikkuvat opiskelijat hakeutuvat mielellään Eurooppaan: Eurooppaan hakeutuvien osuus on tasaisesti noin 45 prosenttia.⁶ Kuluvan vuosikymmenen loppuun mennessä heidän määränsä odotetaan kasvavan nykyisestä neljästä jo seitsemään miljoonaan. Aasian, Lähi-idän ja Latinalaisen Amerikan maista tuleva kilpailu tarkoittaa kuitenkin sitä, että mikäli eurooppalaiset korkeakoulut haluavat säilyttää asemansa ykköskohteena, niiden on omaksuttava strategia, jolla ne hyödyntävät Euroopan mainetta korkea-asteen opetuksen huippuna. Niiden on parannettava vetovoimaansa, edistettävä aktiivisesti opiskelijoiden ja henkilöstön kansainvälistä liikkuvuutta, tarjottava maailmanluokan innovatiivisia opinto-ohjelmia ja opetukseen ja tutkimukseen liittyvää huippuosaamista ja solmittava strategisia ja yhteistyökumppanuuksia muiden korkeakoulujen, valtiollisten laitosten, yksityisen sektorin ja kansalaisyhteiskunnan toimijoiden kanssa ympäri maailman. Niiden on lisäksi annettava vahvempi panos talouskasvun luomiseen kannustamalla innovointiin ja varmistamalla, että korkea-asteen koulutus vastaa työmarkkinoiden tarpeisiin.⁷ Myös digitaalinen koulutus ja etenkin uudet verkossa avoimet massakurssit (MOOC-kurssit) tuovat kannustimia koulutuslaitosten strategisten kumppanuuksien perustamiseen ja uusia mahdollisuuksia saavuttaa sellaisia potentiaalisia opiskelijoita, jotka eivät pysty matkustamaan tai pitämään taukoa työstä mutta haluavat hyödyntää ulkomaista korkeakoulutustarjontaa. Jäsenvaltioiden täytyy tukea näitä toimia luomalla suotuisat olosuhteet kansainvälistymiselle kansallisella ja alueellisella tasolla ja poistamalla jäljellä olevat oikeudelliset ja hallinnolliset liikkuvuuden esteet.

Kun maailman taloudet pyrkivät parantamaan kilpailukykyään, huippulahjakkuuksien luominen ja houkutteleminen ei ole tavoitteena enää vain muutamassa maassa, jossa on maailmanlaajuisesti arvostettuja korkeakouluja. Monet korkeakoulut ovat vakaasti päättäneet parantaa kurssiensa laatua, jotta ne pystyvät houkuttelemaan parhaita opiskelijoita ja pitämään heidät. Korkea-asteen koulutuksen kansainvälistyminen auttaa oppijoita valmistautumaan elämään globaalissa maailmassa – Euroopassa tai muualla –, lisäämään kokemuksiaan ja osaamistaan ja nostamaan työllistettävyyttään, tuottavuuttaan ja ansiotasoaan. Kuten tiedonannossa *EU:n kansainvälisen tutkimus- ja innovaatioyhteistyön vahvistaminen ja keskittäminen*⁸ tähdennetään, tämä globaali suuntaus on avannut korkeakouluille uusia mahdollisuuksia edistää tutkimus- ja innovointitoimintaan liittyviä strategisia kumppanuuksia.

Tämän tiedonannon luvussa 2 kartoitetaan keskeisiä prioriteettialoja korkeakouluille ja jäsenvaltioille, jotka haluavat lisätä kansainvälistymistoimiaan. Luvussa 3 esitetään EU:n toimet, joilla tuodaan lisäarvoa kansainvälistymistoimien tueksi, ja luvussa 4 hahmotellaan tulevia toimia.

2. KESKEISET PRIORITEETIT KORKEAKOULUILLE JA JÄSENVALTIOILLE – TAVOITTEENA KATTAVAT KANSAINVÄLISTYMISSTRATEGIAT

Monilla jäsenvaltioilla ja korkeakouluilla on jo käytössä korkeakoulutuksen kansainvälistymisstrategia.⁹ Niissä kuitenkin keskitytään usein lähinnä opiskelijoiden liikkuvuuteen. Kansainvälinen akateeminen yhteistyö on edelleen usein hajanaista ja perustuu yksittäisten tutkijoiden tai tutkimusryhmien aloitteeseen eikä ole välttämättä kytköksissä

⁶ Unescon tilastoinstituutti.

⁷ *Vahvempi eurooppalainen teollisuus talouden kasvua ja elpymistä varten*, COM(2012) 582 final.

⁸ COM(2012) 497 final.

⁹ Ks. ec.europa.eu/education/external-relation-programmes/doc/mapping_en.pdf.

laitoksen tai maan strategiaan. Tehokkaiisiin strategioihin olisi lisäksi sisällytettävä kansainvälisten opetussuunnitelmien laatiminen, strategiset kumppanuudet, uudenlaisten mallien etsiminen sisällön tarjontaan ja täydentävyys suhteessa laajempiin kansallisiin toimintalinjoihin, jotka koskevat ulkoista yhteistyötä, kansainvälistä kehitystä, muuttoliikettä ja kauppaa, työllisyyttä, aluekehitystä, tutkimusta ja innovointia. Euroopan yliopistoliiton hiljattaisesta tutkimuksesta käy ilmi, että suurin osa korkeakouluista katsoo, että kansallisista ja institutionaalisisista kansainvälistymisstrategioista on ollut hyötyä niiden kansainvälistymistoimille.¹⁰

Kattavan kansainvälistymisstrategian laatiminen edellyttää ennen muuta sitä, että korkeakoulu ja sen opiskelijat, tutkijat ja muu henkilökunta ja kansalliset järjestelmät ovat osa kaikkia tutkimukseen, innovointiin ja korkea-asteen koulutukseen liittyviä toimia globaalilla näyttämöllä oman profiilinsa ja maan muuttuvien työmarkkinatarpeiden ja talousstrategioiden mukaisesti. Olemassa **ei ole patenttiratkaisua**. Jäsenvaltioiden olisikin muokattava kansalliset strategiansa niin, että ne vahvistavat niiden vahvuuksia ja kansainvälistä näkyvyyttä ja vetävät lahjakkuuksia puoleensa. Tällöin niiden on otettava huomioon kartoitetut kansalliset ja monikulttuuriset taitovajeet ja kumppaneina olevien kehitysmaiden osaamis- ja tutkimustarpeet. Korkeakouluille ja jäsenvaltioille ehdotettuja keskeisiä prioriteetteja olisi sen vuoksi pidettävä työkalupakkina niitä toimia varten, jotka niiden olisi yhdisteltävä toisiinsa kattavan strategian puitteissa ja tarpeidensa mukaisesti.

Kattavassa kansainvälistymisstrategiassa olisi käsiteltävä seuraaviin kolmeen ryhmään koottuja keskeisiä osa-alueita: opiskelijoiden ja henkilöstön kansainvälinen liikkuvuus, opetussuunnitelmien ja digitaalisen oppimisen kansainvälistäminen ja parantaminen ja strateginen yhteistyö, kumppanuudet ja valmiuksien kehittäminen. Näitä ryhmiä ei pidä pitää erillisinä vaan kattavan strategian integroituina osatekijöinä.

2.1. Opiskelijoiden ja henkilöstön kansainvälisen liikkuvuuden edistäminen

Opiskelijoiden tutkintoon liittyvä kansainvälinen liikkuvuus on laajimmalle levinnyt ja todennäköisesti vieläkin tehokkain kansainvälistymiskeino. Sen määrä ja muoto on kuitenkin muuttumassa perusteellisesti, ja joissain tapauksissa siitä on tullut korkeakouluille kriittisen tärkeä tulonlähde. Joka vuosi ulkomaille lähtee seitsemän prosenttia aiempaa enemmän kolmannen asteen opiskelijoita, joista suuri määrä on peräisin Kiinasta, Intiasta ja Etelä-Koreasta. OECD-maihin kokonaiskysynnästä menee 77 prosenttia, ja Aasian osuus kaikista kansainvälisesti liikkuvista tutkinto-opiskelijoista on nykyisin 52 prosenttia. Australiaan, Uuteen-Seelantiin ja Venäjälle opiskelemaan lähtevien liikkuvien opiskelijoiden osuus kasvaa kuitenkin nopeasti. Pohjois-Amerikka (USA ja Kanada) on edelleen houkutteleva kohde: sinne suuntaa liikkuvista opiskelijoista 21 prosenttia. Lähtömaista on yhä enemmän tulossa myös kohdemaita: Kiina on tärkein lähtömaa, mutta sinne suuntaa myös jo nyt seitsemän prosenttia maailman kansainvälisesti liikkuvista opiskelijoista. Kun tarkastellaan tulevien opiskelijoiden kokonaismääriä, 63 prosenttia kaikista eurooppalaisen korkeakoulutusalueen ulkopuolelta tulevista opiskelijoista suuntaa kolmeen EU-maahan: Yhdistyneeseen kuningaskuntaan, Ranskaan ja Saksaan.¹¹

Opintopisteitä kerryttävä liikkuvuus osana kotimaassa suoritettavaa tutkintoa lisääntyy. Euroopassa se tapahtuu liikkuvuusjärjestelmien kautta, USA:ssa ulkomaanopinto-ohjelmien kautta, ja vastaavia järjestelyjä kehitetään ja laajennetaan myös muualla maailmassa. Tämentyypinen liikkuvuus edistää kansainvälistymistä merkittäväällä tavalla.

¹⁰ Ks. http://www.eua.be/Libraries/Publications_homepage_list/EUA_International_Survey.sflb.ashx.

¹¹ The European Higher Education Area in 2012: Bologna Process Implementation Report, s. 154.

Koska liikkuvuus lisääntyy, **olisi muualla hankittujen oppimistulosten avoimuus ja tunnustaminen asetettava keskeiseksi prioriteetiksi**. Toimet, joilla kehitetään laadukkaita liikkuvuusjärjestelyjä EU:n sisällä ja laajemmin Bolognan prosessin yhteydessä, ovat tehneet Euroopasta tässä suhteessa edistyneimmän alueen maailmassa. *Erasmus*-peruskirja,¹² jossa vahvistetaan ne peruseriaatteet ja vähimmäisvaatimukset, joita korkeakoulujen on noudatettava Erasmus-liikkuvuusjärjestelmän toteuttamisessa, ja tutkintotodistuksen liite ja opintosuoritusten siirtojärjestelmä ECTS voivat kaikki olla maailmanlaajuisesti houkuttelevia. Lisäksi olisi voimakkaasti edistettävä hankittujen opintopisteiden maailmanlaajuisesta tunnustamista, jotta voidaan parantaa toisessa maassa suoritettujen oppimistulosten avoimuutta ja siirrettävyyttä.

Liikkuvuus ei koske pelkästään opiskelijoita: henkilökunnan liikkuvuus tuo oppilaitokselle ja liikkujalle runsaasti hyötyä. Sillä tavoin voi hankkia uutta osaamista, opetella uusia kieliä ja opetusmenetelmiä ja verkostoitua kansainvälisesti. Korkeakoulujen pitäisi kannustaa henkilöstöään hankkimaan lisää kansainvälistä kokemusta ja palkita henkilöstöä siitä arviointien yhteydessä. Henkilöstön liikkuvuuden onnistumisen kannalta on ensiarvoisen tärkeää nivoa kannustimet ja palkkiot oppilaitoksen strategiaan.

Liikkuvuutta ja etenkin opintopisteitä kerryttävää liikkuvuutta olisi käytettävä vahvana kannustimena Euroopan korkea-asteen koulutuksen laadun parantamiseen. Korkeakoulujen pitäisi kehittää parempia palveluja kansainvälisesti liikkuvien opiskelijoiden ja tutkijoiden lähettämiseen ja vastaanottamiseen. Heille olisi annettava henkilökohtaista neuvontaa urapoluista, ja heidän integroitumistaan kohdekaupunkiin, -alueeseen ja -maahan olisi helpotettava. Lisäksi olisi tapauksen mukaan annettava kielikoulutusta. Korkeakoulujen pitäisi vertailla ja päivittää opetussuunnitelmia vastaanvanlaisten laitosten kanssa ja sitä kautta parantaa opetusta ja vahvistaa laitoksen johtamista ja hallintoa. Vaihto-ohjelman puitteissa toteutettava kansainvälinen opiskelijavaihto kannustaa tunnustamaan ulkomailta saadut tutkintotodistukset. Liikkuvuus vaikuttaa siten paitsi yksittäisten ihmisten kehitykseen ja työllistettävyyteen myös oppilaitoksiin. Korkeakoulujen ja talouselämän olisi solmittava tiiviitä yhteyksiä paikallisesti, sillä ne ovat erittäin tärkeitä, jotta voidaan hyödyntää korkeakoulujen potentiaalia edistää innovointia ja kasvua.

Kolmansien maiden kansalaisten maahanmuuttoa koskevien sääntöjen olisi oltava sellaisia, että ne tukevat korkeakoulujen pyrkimyksiä korottaa kansainvälistä profiiliaan sen sijaan, että niillä luotaisiin esteitä, jotka heikentävät Euroopan kuvaa ulkomailla. Viisumien ja lupien hankkimisen edellyttämä ajankäyttö ja kustannukset ja eri EU-maiden selvästi erilaiset käytännöt saattavat tehdä EU:sta vähemmän houkuttelevan kohteen opintoja tai tutkimusta varten. Euroopan muuttoliikeviraston hiljattaisessa kansainvälisten opiskelijoiden maahanmuuttoa EU:hun selvittäneessä tutkimuksessa¹³ todettiin, että vaikka jäsenvaltiot ovat helpottaneet unionin ulkopuolisten maiden kansalaisuuden omaavien opiskelijoiden pääsyä EU:hun direktiivin **2004/114/EY** mukaisesti, nämä saattavat edelleenkin kohdata kansallisista säädöksistä tai menettelyistä johtuvia ongelmia.

Komissio on hiljattain ehdottanut direktiivien **2005/71/EY** ja **2004/114/EY** uudelleenlaadintaa.¹⁴ Kyse on EU:hun tutkimus- tai opiskelutarkoituksissa tulevien unionin ulkopuolisten maiden kansalaisten maahantuloon, oleskeluun ja oikeuksiin sovellettavista ehdoista, ja tarkoituksena on helpottaa näiden opiskelijoiden ja tutkijoiden maahantuloa ja yli 90 päivän mittaista oleskelua EU:ssa. Ehdotuksessa mm. asetetaan kansallisille viranomaisille

¹² Ks. ec.europa.eu/education/erasmus/euc_en.htm.

¹³ Ks. http://www.emnbelgium.be/sites/default/files/publications/0_immigration_of_international_students_to_the_eu_sr_10april2013_finalpublic_0.pdf.

¹⁴ Ks. http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-275_fi.htm?locale=en.

selvemmat aikarajat, joiden kuluessa niiden on käsiteltävä hakemukset. Lisäksi mahdollisuuksia päästä opiskelun aikana työmarkkinoille lisätään ja liikkumista EU:n sisällä helpotetaan.

Keskeiset liikkuvuusprioriteetit korkeakouluille ja jäsenvaltioille:

- Painotetaan kansainvälistymisstrategioissa vahvaa opiskelijoiden, tutkijoiden ja muun henkilöstön liikkuvuutta, jonka tueksi perustetaan ohjaus- ja neuvontapalvelut sisältävä laatujärjestely.
- Perustetaan EU:n ulkopuolisten maiden kanssa kaksisuuntaisia liikkuvuusjärjestelyjä, joihin kuuluu runsaasti eri oppiaineita ja joissa painotetaan tarpeen mukaan aloja, joilla esiintyy taitovajeita.
- Tuetaan kansainvälisesti liikkuvien opiskelijoiden, tutkijoiden ja muun henkilöstön ulkomailla hankkimien taitojen ja tietojen oikeudenmukaista ja muodollista tunnustamista. Tähän kuuluu avoimuus- ja verrattavuusvälineiden käytön parantaminen ja keskittyminen voimakkaammin oppimistuloksiin.
- Hyväksytään ehdotettu uudelleenlaadittu direktiivi, jolla yhdistetään toisiinsa direktiivit 2005/71/EY ja 2004/114/EY, saatetaan se osaksi kansallista lainsäädäntöä ja pannaan se täytäntöön viipymättä.

2.2. Kotikansainvälistymisen ja digitaalisen oppimisen edistäminen

Kaikissa kansainvälistymisstrategioissa olisi määriteltävä henkilöstön ja opiskelijoiden kansainväliselle liikkuvuudelle asianmukainen taso ja muoto. Kansainvälistymisestä pitäisi päästä hyötymään muidenkin kuin korkeakoulujen niiden opiskelijoiden ja henkilöstön jäsenten muodostama vähemmistö, joka viettää jakson ulkomailla.

On näyttöä¹⁵ siitä, että EU:n jäsenvaltioissa ja yksittäisissä korkeakouluissa asetetaan kansainvälistymisessä edelleen ensimmäiseksi opiskelijoiden liikkuvuus ulkomaille, opiskelijavaihdot ja ulkomaisten opiskelijoiden houkuttelevuus. Liikkuvuus kuitenkin koskee aina vain suhteellisen pientä osuutta opiskelijoista ja henkilökunnasta. Korkeakoulupolitiikassa onkin annettava lisäpainoa globaalin ulottuvuuden nivomiseen kaikkien opetussuunnitelmien ja opetus- ja oppimisprosessien rakenteeseen ja sisältöön (tätä kutsutaan ”**kotikansainvälistymiseksi**”). Tällä tavoin pyrittäisiin varmistamaan, että suuri enemmistö opiskelijoista eli ne 80–90 prosenttia, jotka eivät liiku kansainvälisesti tutkintoa tai opintopisteitä varten, pystyvät kuitenkin hankkimaan globalisoituneessa maailmassa tarvittavat kansainväliset taidot.

Kun kampuksella on ulkomaisten opiskelijoiden lisäksi kansainvälisesti ajattelevaa ja ulkomaista opetus- ja tutkimushenkilöstöä, myös liikkuvuustoimet väliin jättävä opiskelijoiden enemmistö pääsee tutustumaan kansainvälisyyteen. Tämä saattaa tehostaa korkeakoulujen toimintaa ja parantaa niiden tarjoaman koulutuksen laatua, kun edistetään kurssimateriaalin vaihtoa ja yhä enenevässä määrin tehokasta virtuaalikampusten ja verkko-opetusohjelmistojen käyttöä ja yhteistyötä. Henkilöstövaihtoja ja opetussuunnitelmien kansainvälistämistä voidaan tukea tieteenalakohtaisten ja monitieteellisten verkostojen kautta.

Kansainvälisyysaspektin nivominen opetussuunnitelmiin korostaa **kielten** merkitystä. Englannin kielen hyvä taito kuuluu käytännössä kaikkiin opiskelijoita, opettajia ja oppilaitoksia koskeviin kansainvälistymisstrategioihin. Jotkin jäsenvaltiot ovatkin ottaneet

¹⁵ Ks. www.iau-aiu.net/content/global-surveys.

käyttöön tai ovat ottamassa käyttöön kohdennettuja englanniksi tarjottavia kursseja (etenkin maisterinkoulutuksessa) osaksi strategiaansa, jolla ne houkuttelevat sellaisia lahjakkuuksia, jotka eivät muutoin tulisi Eurooppaan. Toisaalta monikielisyys on Euroopalle merkittävä voimavara: kansainväliset opiskelijat pitävät sitä suuressa arvossa,¹⁶ ja sen asemaa opetuksessa ja tutkimuksessa olisi edistettävä läpi koko opetussuunnitelman. Monipuoliset eurooppalaisten kielten taidot laajentavat uranäkymiä, ja kielitaito määrääkin osittain sen, päättävätkö taitavat opiskelijat tai tutkijat pysyä Euroopassa tutkinnon suorittamisen jälkeen. Tästä ovat esimerkkinä EU:n ulkopuolelta tulevat *Erasmus Mundus* -yhteistutkinto-opiskelijat, jotka osallistuvat liikkuvuustoimeen ainakin kahdessa Euroopan maassa. Jotta liikkuvat opiskelijat, tutkijat ja opettajat onnistuisivat integroitumaan isäntämaahansa, heille on annettava erityistä tukea kieltenopiskeluun – myös mahdollisuus opiskella paikallisia kieliä, vaikka niitä ei käytettäisikään kurssilla tai tutkimusryhmässä.

Digitaalinen oppiminen ja tieto- ja viestintätekniiikan laajentuva käyttö voivat laajentaa pääsyä eurooppalaisiin korkeakouluihin ja antaa mahdollisuuden hyödyntää osaamista, materiaalia ja opetusmenetelmiä kaikkialta maailmasta. Tämä edistää uudenlaisia kumppanuuksia, synergiaetuja ja tieteenalojen ja tiedekuntien välisiä vaihtoja, jotka olisi muutoin vaikea toteuttaa. Teknologian mahdollistama avoimuuden ja pääsymahdollisuuksien lisääntyminen parantaa kilpailua ja avoimuutta, ja sen myötä korkeakoulut pystyvät mukauttamaan opetusmenetelmiään ja -materiaaliaan globaalistuneilla työmarkkinoilla aikanaan työskentelevien opiskelijoiden tarpeisiin.

Tämä tulee muuttamaan kunkin korkeakoulun toimintamallia merkittävästi avaamalla mahdollisuuden saavuttaa täysin uudenlaisia ihmisiä (esim. kampuksen ulkopuolella opiskelevat kansainväliset opiskelijat, kokonaisen ohjelman sijaan vain yhden kurssin suorittavat, eri ikäryhmät) ja tarjota uusia palveluita (esim. opetushenkilökunnan tarjoama oppimisen tukeminen, arvioinnit ja sertifiointit). Se muuttaa oppilaitosten yhteiskunnallista tehtävää osaamisen ja innovaatioiden tarjoajina ja kehityksen edistäjinä ja kohdistaa korkeakouluihin uutta painetta mieltä uudelleen, mitkä niiden yhteiskunnalliset tehtävät ovat paikallisesti, alueellisesti ja valtakunnallisesti. Tähän kuuluu myös vastuu valmiuksien kehittämisestä maailman nousevissa talouksissa ja kehitysmaissa.

Euroopassa on osa kaikkein vakiintuneimmista etäyliopistoista, jotka tarjoavat etä- ja yhdistelmäopetusta ja muita ei-perinteisiä opetusmuotoja. Avointen oppimisresurssien (OER)¹⁷ ja etenkin avointen opetusohjelmistojen (OCW)¹⁸ ja verkossa avointen massakurssien (MOOC-kurssit) tarjonta on käynnistynyt ja kehittynyt nopeasti viime vuosina. Niiden kehittyneisyys ja organisointi ovat parantuneet huomattavasti.¹⁹

Verkkokurssit ja -tutkinnot eivät ole mikään uusi ilmiö, mutta se, että verkko-opetuksen ja digitaalisen aineiston tarjonta lisääntyy eksponentiaalisesti ja eräissä verkossa avoimissa massakursseissa tarjotaan yhä enemmän mahdollisuuksia arviointiin ja validointiin ja opintosuoritusten suorittamiseen (tämä on yleistymässä monissa korkeakouluissa etenkin

¹⁶ Ks. ec.europa.eu/dgs/education_culture/evalreports/education/2012/mundus_en.pdf.

¹⁷ Avomilla oppimisresurssilla tarkoitetaan kaikenlaisista opetusmateriaalia, joka on julkisesti saatavilla tai julkaistaan avoimella lisenssillä. Materiaalin avoimuus merkitsee sitä, että kuka tahansa voi laillisesti ja vapaasti kopioida, käyttää, muokata ja jakaa sitä. Avoin oppimisresurssi ovat esimerkiksi oppikirjoja, opetussuunnitelmia, koulutusohjelmia, luentomuistiinpanoja, tehtäviä, kokeita, projekteja, audio- ja videomateriaalia tai animaatioita.

¹⁸ Avoin opetusohjelmisto on vapaasti käytettävä avoin digitaalinen julkaisu, joka sisältää laadukasta korkeakoulutasaista oppimateriaalia. Se muodostuu kursseista ja sisältää usein kurssin suunnitteluun tarvittavaa materiaalia, arviointivälineitä ja temaattista sisältöä. Avoin opetusohjelmisto julkaistaan avoimella lisenssillä ja on kenen tahansa käytettävissä milloin tahansa internetin kautta.

¹⁹ Ks. esim. www.coursera.org, www.udacity.com, www.edx.org.

esimerkiksi USA:ssa ja Australiassa), saattaa muuttaa korkea-asteen koulutusta radikaalisti. **Digitaalisen koulutuksen uusien suuntauksien ja verkossa avointen massakurssien esiintulon pitäisi kannustaa korkeakouluja tarkastelemaan uudelleen kustannusrakenteitaan ja ehkä myös tehtävänasetteluaan ja solmimaan maailmanlaajuisia kumppanuuksia, joiden avulla parannetaan sisällön ja yhdistelmäopetuksen laatua.**

Euroopan on omaksuttava johtoasema globaalisissa pyrkimyksissä hyödyntää digitaalisen koulutuksen mahdollisuuksia – mukaan luettuina tieto- ja viestintätekniikan saatavuus, avoimien oppimisresurssien käyttö ja verkossa avoimien massakurssien tarjonta – ja poistaa ne systemiset esteet, jotka edelleen haittaavat laadunvarmistusta, opiskelijoiden arviointia ja suoritusten tunnustamista sekä rahoitusta. Näitä mahdollisuuksia ja esteitä tarkastellaan tulevassa komission aloitteessa.

Keskeiset kotikansainvälistymistä ja digitaalista oppimista koskevat prioriteetit korkeakouluille ja jäsenvaltioille:

- Hyödynnetään korkeakoulujen henkilöstön kansainvälistä kokemusta ja osaamista ja pyritään sen avulla laatimaan kansainvälisiä opetussuunnitelmia, joista hyötyvät sekä liikkuvuustoimiin osallistumattomat että liikkuvat oppijat.
- Lisätään opiskelijoille, tutkijoille ja muulle henkilöstölle tarjottavia mahdollisuuksia kielitaidon kehittämiseen, etenkin paikallisen kielen opettamista englanninkielisille kurseille osallistuville, ja pyritään näin saamaan Euroopan kielellisestä monimuotoisuudesta mahdollisimman suuri hyöty.
- Luodaan mahdollisuuksia kansainväliseen yhteistyöhön verkko-oppimisen kautta ja laajennetaan tieto- ja viestintätekniikan ja avoimien oppimisresurssien käyttöä uudenlaisten toteutustapojen kehittämiseksi, kansainvälistetään opetussuunnitelmia ja tasoitetaan tietä uudennlaisille yhteistyökumppanuuksille.

2.3. Strateginen yhteistyö, kumppanuudet ja valmiuksien kehittäminen

Uusi kehitys, kuten sivutoimipisteet ja korkea-asteen koulutus verkossa, samoin kuin uusien ”osaamistahtien” esiintulo muuttavat yhteistyön ja kilpailun tasapainoa kansainvälistymisstrategioissa.

Kansainvälisen korkea-asteen koulutuksen taloudellinen merkitys kasvaa nopeasti. Eräissä maissa, kuten Yhdistyneen kuningaskunnan, Kanadan, USA:n ja Australian kaltaisissa suosituissa kohdemaissa, pidetään korkea-asteen koulutusta erittäin merkittävänä palveluna, joka on tärkeä tulonlähde (Yhdistyneessä kuningaskunnassa 8,25 miljardia puntaa ja Australiassa 15,5 miljardia Australian dollaria vuonna 2010).

Joissakin EU:n jäsenvaltioissa, kuten Alankomaissa, Ruotsissa ja Tanskassa on ryhdytty perimään EU:n ulkopuolelta tulevilta opiskelijoilta huomattavan suuria lukukausimaksuja. Korkeakoulut hankkivat niillä lisätuloja, joiden ansiosta ne voivat esimerkiksi tarjota kohdennettuja apurahoja nousevien talouksien maista ja kehitysmaista tuleville opiskelijoille. Toisissa jäsenvaltioissa on sitä vastoin tehty selkeä kansainvälistymisstrategiaan liittyvä poliittinen valinta pitää kolmansien maiden kansalaisilta perittävät lukukausimaksut pieninä tai olla perimättä niitä lainkaan. Näin maat haluavat myös houkutella enemmän kansainvälisiä opiskelijoita.

Kansainvälisillä opiskelijoilla on myönteistä taloudellista vaikutusta isäntämaahan riippumatta siitä, peritäänkö heiltä lukukausimaksuja vai ei. Alankomaiden julkishallinnon vuonna 2012 tekemä tutkimus²⁰ osoittaa, että jos valmistuneista kansainvälisistä opiskelijoista niinkin pieni osuus kuin 2,5 prosenttia jää Alankomaihin töihin, tuloksena on julkiseen talouteen positiivisia pitkän aikavälin vaikutuksia, jotka kattavat investoinnit selvästi.

Euroopan korkea-asteen koulutusjärjestelmät tarjoavat joukon kilpailuetuja, joita olisi hyödynnettävä. Niitä ovat esimerkiksi vahva ja menestyksekkäs historia yhteis- ja kaksoistutkintojen, tohtorikoulujen ja teollisuuden tohtoriohjelmien alalla samoin kuin EIT:n²¹ osaamis- ja innovaatioyhteisöjen tuore kehittyminen globaalisti merkityksellisillä aloilla. Kansainvälistyminen edellyttää kuitenkin lisää yhteistyötä uusien korkeakoulutuskeskittymien kanssa muilla mantereilla.

Eurooppalaisten korkeakoulujen olisi asemoitava itsensä koulutus-, tutkimus- tai innovointivahvuksiensa mukaisesti ja solmittava kumppanuuksia Euroopassa ja muualla vahvistaakseen ja täydentääkseen omaa profiiliaan. Siihen ne voivat käyttää yhteisiä hankkeita ja tutkimustoimia, verkkopohjaisia kursseja, joissa yhdistellään perinteisiä ja uusia jakelu- ja toteutuskanavia, tai yhteisiä kampuksia tai sivutoimipisteitä EU:n ulkopuolisissa maissa. Vakiintuneiden tutkimusverkostojen pitäisi toimia ponnahduslautana uusien opetusyhteistyöjärjestelyjen perustamiseen ja vakiintuneiden koulutuskumppanuuksien poikia uusia tutkimushankkeita.

On näyttöä siitä, että **yhteis- ja kaksoistutkinnot** ovat vahvoja välineitä, joilla voidaan edistää laadunvarmistusta ja pätevyyksien vastavuoroista tunnustamista, houkutella lahjakkuuksia ja syventää kumppanuuksia ja parantaa valmistuneiden kansainvälistä kokemusta, kulttuurienvälisiä taitoja ja työllistettävyyttä. EU:n ja sen jäsenvaltioiden olisi sen vuoksi luotava vahva kannustin yhteis- ja kaksoistutkintojen aseman vahvistamiseksi eurooppalaisten korkeakoulujen kansainvälistymisstrategioissa. Siinä voidaan käyttää hyväksi niiden lähes 700:n EU:ssa ja muualla toimivan korkeakoulun kokemuksia, jotka ovat jo hyödyntäneet *Erasmus Mundus* -ohjelmaan pohjautuvia yhteis- ja kaksoistutkintoja. On puuttuttava kahteen erityiseen tekijään, jotka tekevät yhteisten ohjelmien toteuttamisen korkeakouluille sekä akateemisesti että hallinnollisesti vaikeaksi. Kyse on toisaalta institutionaalisista järjestelyistä (hyväksymismenettelyt, arvostelujärjestelmät, koe- ja opinnäytesäännöt, valintamenettelyt, lukukausimaksut) ja toisaalta kansallisesta lainsäädännöstä (erityisesti yhteistutkintojen järjestämisen osalta).

Jotta voidaan saada aikaan valtionrajat ylittävää innovointia, jolla vastataan globaaleihin haasteisiin, **tarvitaan välttämättä kansainvälisiä strategisia kumppanuuksia, joissa yritykset ja korkeakoulut ovat tasapainoisesti edustettuina**. Näin on erityisesti nousevien talouksien tapauksessa, jossa Euroopan on kehitettävä tasapainoista yhteistyötä maiden osaamiskeskusten kanssa varmistaakseen vahvemman ja kestäväen läsnäolonsa. Kumppanuudet, joilla pyritään edistämään yrittäjyyttä ja innovointia, innovatiivisia lähestymistapoja ja yrittäjätaitoja ja -asennetta opiskelijoiden keskuudessa, koituvat sekä Euroopan kilpailukyvyyn että kumppanimaiden hyödyksi. Erityisiä mahdollisuuksia tarjoaa kohtuuhintaisen ja osallistavan innovoinnin edistäminen. Sillä voitaisiin auttaa nousevia talouksia vastaamaan yhteiskunnallisiin haasteisiinsa ja edistämään eurooppalaisten yritysten markkinoillepääsyä, kauppaa ja investointeja.

²⁰ Ks. www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/rapporten/2012/05/16/de-economische-effecten-van-internationalisering-in-het-hoger-onderwijs.html.

²¹ Euroopan innovaatio- ja teknologiainstituutti EIT on maaliskuussa 2008 perustettu Euroopan unionin elin, jonka tarkoituksena on lisätä kestäväää kasvua ja kilpailukykyä Euroopassa tehostamalla EU:n innovaatiokapasiteettia.

Yhteistyö kehitysmaiden ja niiden korkeakoulujen kanssa olisi otettava osaksi kansainvälistymisstrategioita. Innovatiivisten kumppanuusjärjestelyjen avulla olisi vahvistettava yhteistyötä niin pohjois-etelä- kuin etelä-etelä-suunnassa esimerkiksi yhteisten ohjelmien ja opiskelijoiden ja henkilöstön liikkuvuuden kautta.

On runsaasti näyttöä²² siitä, että korkea-asteen koulutuksella on keskeinen rooli talouskehitykseen liittyvien osaamisvaatimusten täyttämässä. Keinoja siihen ovat työpaikkojen luominen, hallintotavan parantuminen, yrittäjyyden ja sukupolvesta seuraavaan tapahtuvan sosiaalisen liikkuvuuden lisääntyminen ja kansalaisyhteiskunnan vahvistuminen. Euroopan korkeakoulut tunnustavat sen, että niillä on keskeinen rooli tuettaessa maailman nousevien talouksien ja kehitysalueiden nykyaikaistamistoimia ja haettaessa ratkaisuja sellaisiin globaaleihin haasteisiin kuin ilmastonmuutos ja kansojen ja kansakuntien kehityserojen supistaminen. Useimmat jäsenvaltiot tukevat lisäksi tällä alalla toteutettavia yhteistyö- ja valmiuksienkehittämisohjelmia, joita täydennetään EU:n toimilla. Eurooppalaisissa isäntäkorkeakouluissa työskentelevät opiskelijat, tutkijat ja henkilökunnan jäsenet toimivat usein väylänä yhteistyöhön omien korkeakoulujensa ja maiden kanssa kansainvälisten yhteistyöhankkeiden kehittämiseksi, koordinoimiseksi ja seuraamiseksi.

Perinteisten valmiuksienkehittämis toimien lisäksi liikkuvuudella ja erityisesti opintopisteitä kerryttävällä liikkuvuudella on runsaasti potentiaalia parantaa korkea-asteen koulutuksen laatua kehitysmaissa. Se voi nopeuttaa kansainvälistymisstrategioiden laatimista ja avoimuus- ja tunnustamisvälineiden käyttöä, auttaa oppilaitoksia kehittämään parempia palveluja opiskelijoiden tai tutkijoiden lähettämiseksi ja vastaanottamiseksi ja edistää ulkomaisten tutkintotodistusten tunnustamista.

Kuten *Access to Success* -hankkeessa²³ kävi ilmi, kehitysyhteistyötä ei aina riittävällä tavalla tunnusteta korkeakoulujen tehtävän asetteluissa. Eurooppalaisten korkeakoulujen osallistuminen valmiuksien kehittämiseen EU:n ulkopuolisissa maissa voi kuitenkin olla laitoksille akateemisesti hyödyllistä ja osa niiden sosiaalista vastuuta. Kun eurooppalaiset korkeakoulut tekevät yhteistyötä kaikkein eniten avun tarpeessa olevien maiden – kuten konflikteista toipuvien maiden – korkeakoulujen kanssa, niillä on tilaisuus antaa vahva panos tietyn alueen kehittämisen hyväksi ja solmia sitä kautta pitkäkestoinen strateginen yhteys sen kanssa. Tilaisuudet muuttuvat nopeasti muuttuvassa maailmassa jatkuvasti, ja tämän päivän kehitysmaat ovat huomisen nousevia talouksia.

²² Ks. <http://chet.org.za/papers/higher-education-and-economic-development-review-literature>.

²³ Ks. http://www.accesstosuccess-africa.eu/images/finalconference/eua_whitepaper_eng_web.pdf.

Keskeiset kumppanuusprioriteetit korkeakouluille ja jäsenvaltioille:

- Vahvistetaan korkea-asteen koulutuksen ja tutkimuksen kykyä vastata globaaleihin haasteisiin solmimalla innovaatio-suuntautuneita kansainvälisiä kumppanuuksia.
- Poistetaan vielä olemassa olevat esteet yhteis- ja kaksoistutkinto-ohjelmien kehittämisen ja toteuttamisen tieltä niin laitosten kuin kansallisellakin tasolla ja parannetaan laadunvarmistukseen ja suoritusten rajatylittävään tunnustamiseen sovellettavia sääntöjä.
- Tarjotaan yrittäjähenkisiä ja innovatiivisia opetussuunnitelmia, joihin sisältyy siirrettävissä olevia taitoja, ja luodaan mahdollisuuksia kansainväliseen harjoitteluun yhdessä EU:ssa ja sen ulkopuolella toimivien työnantajien kanssa.
- Huolehditaan kansainvälistymisstrategioiden ja EU:n kehitysyhteistyöpolitiikan keskinäisestä johdonmukaisuudesta pitämällä periaatteena tasapuolisuutta ja sitä, että kumppanimaa tuntee yhteistyön omakseen. Käytetään EU:n ulkopuolelta tulevia opiskelijoita, tutkijoita ja henkilökunnan jäseniä väylänä yhteistyöhön näissä maissa toimivien korkeakoulujen kanssa.

3. EU:N PANOS KORKEA-ASTEEN KOULUTUKSEN KANSAINVÄLISTYMISEN HYVÄKSI

Jäsenvaltiot ja niiden korkeakoulut vastaavat korkeakoulutusjärjestelmiensä uudistamisesta ja kansainvälistymisstrategioiden tukemisesta. EU:n tuoma lisäarvo – toimien yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa ja korkeakoulujen itsemääräämisoikeutta täysin kunnioittaen – tulee etenkin **vahvemmassa poliittisesta tuesta ja taloudellisista kannustimista kansainvälistymisstrategioille** etenkin Eurooppa 2020 -strategian ja Erasmus+-ohjelman kautta monivuotisen rahoituskehityksen 2014–2020²⁴ puitteissa.

Vuodet 2014–2020 kattavasta *Erasmus+*-ohjelmasta ohjataan runsaasti EU:n tason investointeja kansainvälistymisstrategioiden keskeisiin osa-alueisiin. Niitä ovat kansainvälinen liikkuvuus, yhteistutkinnot ja kansainväliset yhteistyökumppanuudet, joihin sisältyy valmiuksien kehittämistä ja henkilöstön kehittämistä maailman nousevissa talouksissa ja kehitysalueilla. *Erasmus+*-ohjelmaan kootaan ulkoiset välineet, jolloin päästään nykyisten eri korkea-asteen koulutusohjelmien hajanaisuudesta. Ohjelmalla pyritään tekemään EU:n toimista näkyvämpiä, johdonmukaisempia ja houkuttelevampia.

Tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelma *Horisontti 2020* ja sen koulutukseen liittyvät osatekijät – tutkijoiden liikkuvuutta koskevat *Marie Skłodowska-Curie -toimet* ja *Euroopan innovaatio- ja teknologiainstituutti (EIT)* – vahvistavat Euroopan asemaa ja kuvaa laadukkaana ja sosiaalisesti vastuullisena korkeakoulutuksen tarjoajana. Sen yhteydessä osoitetaan strategisesti lisää varoja opiskelijoiden, tutkijoiden ja henkilöstön lähtevään ja tulevaan liikkuvuuteen, joka suuntautuu EU:n ulkopuolisiin maihin ja niistä EU:hun. *Marie Skłodowska-Curie* -toimien stipendiaateista rekrytoidaan Euroopan ulkopuolelta noin 20 prosenttia, ja niillä edistetään tutkimukseen pohjautuvia yhteyksiä kumppaneihin eri puolilla maailmaa liikkuvuusjaksojen kautta.

²⁴ Euroopan komissio on vuoden 2011 puolivälistä lähtien esittänyt ehdotuksia uudeksi monivuotiseksi rahoituskehitykseksi budjettijaksoa 2014–2020 varten.

Komissio edistää kansainvälistymisstrategioita EU:n rahoituksella vuosina 2014–2020 seuraavin toimin:

- Ohjataan uuden Erasmus+-ohjelman kautta lisää taloudellista tukea EU:n ulkopuolisiin maihin ja niistä EU:hun suuntautuviin liikkuvuustoimiin tavoitteena saavuttaa jopa 135 000 opiskelijaa ja henkilökunnan jäsentä. Annetaan jopa 15 000:lle EU:n ulkopuolelta tulevalle tutkijalle mahdollisuus luoda uraa Euroopassa Horisontti 2020 -ohjelman Marie Skłodowska-Curie -toimien avulla.
- Tuetaan kansainvälisiä korkeakoulujen yhteenliittymiä yhteisten maisterintutkintojen (välineenä Erasmus+) ja tohtorintutkintojen (välineenä Marie Skłodowska-Curie -toimet) kehittämisessä. Tarjotaan jopa 60 000 valmistuneelle osallistumismahdollisuus korkeatasoisten apurahojen avulla.
- Tuetaan strategisia yhteistyö- ja innovointikumppanuuksia, joihin voisi kuulua 1 000 EU:n ja EU:n ulkopuolisten maiden korkeakoulujen välistä valmiuksienkehittämiskumppanuutta.

EU keskittyy toimissaan kahteen seuraavassa kuvattavaan poliittiseen tavoitteeseen: vahvistetaan Euroopan korkea-asteen koulutuksen vetovoimaa parantamalla sen laatua ja avoimuutta ja lisätään maailmanlaajuisia innovointiin ja kehitystyöhön liittyvää yhteistyötä kumppanuuksien, vuoropuhelun ja valmiuksien kehittämisen kautta.

3.1. Vahvistetaan Euroopan korkea-asteen koulutuksen vetovoimaa parantamalla sen laatua ja avoimuutta

Ulkomailla suoritettujen tutkintojen tunnustamisen parantamiseksi EU jatkaa kansainvälistä vuoropuhelua korkea-asteen koulutuspolitiikasta keskeisten kumppanimaiden ja -alueiden kanssa ympäri maailmaa. Eurooppalaisia standardeja ja välineitä – joista mainittakoon EQF, Tuning, ECTS, tutkintotodistuksen liite, tutkintotodistusten akateemisen tunnustamisen kansallisten tiedotuskeskusten verkko NARIC ja *Erasmus*-peruskirja – tehdään paremmin tunnetuksi ja pyritään näin tehostamaan niiden käyttöä ja mahdollisuuksia tulla globaaleiksi standardeiksi. EU:n olisi samaan aikaan vahvistettava kumppanimaiden koulutusjärjestelmistä ja -välineistä käytävää poliittista vuoropuhelua ja parannettava niiden tuntemusta muiden muassa hallitustenvälisen Bolognan prosessin kautta, jotta niitä voidaan hyödyntää EU:n omien standardien ja välineiden kehittämisessä.

Jotta kansainvälistymisellä voitaisiin parantaa korkea-asteen koulutuksen laatua, on tehtävä tiiviimpää **laadunvarmistukseen** liittyvää yhteistyötä maailman muiden alueiden vastaavien järjestelmien kanssa. On tarkasteltava liikkuville opiskelijoille tarjottavien palvelujen laatua, kurssien akateemiseen sisältöön liittyvää laadunvarmistusta ja yhteishankkeiden ja -ohjelmien laadunvarmistusta. Tiivistä yhteistyötä tarvitaan myös tutkintojen hyväksymisenmenettelyjen osalta.

Korkeakoululuokitukset ja niiden vaikutukset brändin rakentamiseen ja sitä kautta opiskelijoiden opiskelupaikkavalintoihin kasvattavat merkitystään. Sitä varten komissio tukee erityisen **avoimuutta lisäävän välineen** kehittämistä perinteisten, lähinnä tutkimukseen keskittyvien luokitusten rinnalle ja täydennykseksi. Uusi käyttäjälähtöinen, moniulotteinen ja kansainvälinen korkeakoulujen luokitusväline *U-Multirank* julkaisee ensimmäiset tuloksensa alkuvuodesta 2014. Lukuvuodesta 2016–2017 alkaen luokituksista huolehtii riippumaton organisaatio. Tämä uudenlainen luokitusmalli tuo esiin Euroopan korkeakoulujen profiilien,

opetus- ja tutkimusvahvuuksien ja erikoistumisen monimuotoisuuden, ja Euroopan ulkopuoliset korkeakoulut voivat osallistua siihen vastaavilla ehdoilla.

U-Multirankin avulla korkeakoulut voivat asemoida itsensä useiden indikaattorien, kuten kansainvälisen profiilinsa, perusteella ja etsiä täydentäviä ja samoin toimivia yhteistyökumppaneita. Poliittiset päättäjät, korkeakoulut ja opiskelijat voivat sen avulla asettaa yksittäiset oppilaitokset tai ohjelmat järjestykseen sen mukaan, mitä pitävät tärkeimpänä. *U-Multirank* lisää Euroopan korkeakoulujen profiilien avoimuutta ja auttaa niitä siten vastaamaan potentiaalisten kansainvälisten opiskelijoiden tai tutkijoiden tarpeisiin. Sillä tavoin se lisää yhä useamman eurooppalaisen korkeakoulun vetovoimaisuutta.

Jotta Eurooppa voisi jatkossakin olla kansainvälisesti liikkuville opiskelijoille houkutteleva kohde uusien alueellisten korkeakoulukeskusten määrän kasvaessa, Euroopan olisi **tehostettava toimiaan, joilla edistetään globaalia tietoisuutta Euroopan korkea-asteen koulutuksen huippulaadusta ja rikkaasta kulttuurisesta ja kielellisestä monimuotoisuudesta.**

Kansainvälisiä tiedotus- ja markkinointikampanjoita on EU:n tasolla tähän mennessä järjestetty perinteisin keinoin, kuten osallistumalla kansainvälisille opiskelijamessuille *Study in Europe* -tunnuksella, käyttämällä *Study in Europe*- ja *Destination Europe*²⁵ -verkkosivuja ja viestintävälineitä, järjestämällä eurooppalaista korkea-asteen koulutusta esitteleviä messuja Aasiassa ja Latinalaisessa Amerikassa ja toteuttamalla toimia *Erasmus Mundus* -ohjelman puitteissa. Komissio tekee yhteistyötä kansallisten markkinointitoimistojen ja sidosryhmien kanssa **täydentääkseen opiskelua ja sen rahoittamista koskeviin mahdollisuuksiin liittyviä kansallisia tiedotus- ja markkinointitoimia** etenkin jäsenvaltioissa, joissa ulkomaisia opiskelijoita on vain vähän. Lisäksi se tekee korkea-asteen koulutuksen eurooppalaista ulottuvuutta tunnetuksi Euroopan ulkopuolella yhdessä EU:n edustustojen ja jäsenvaltioiden lähetystöjen koulutus- ja tutkimusneuvonantajien kanssa.

Useimmat EU:n jäsenvaltiot ovat perustaneet englanninkielisiä keskitetyn palvelupisteen verkkosivustoja, joilta liikkuvat opiskelijat ja tutkijat saavat tietoa ja apua. Kansallisia verkkosivustoja, joilla tiedotetaan opiskelu- ja työskentelymahdollisuuksista ja niiden rahoittamisesta (esim. Suomessa ja Alankomaissa²⁶), täydennetään EU:n tasolla. Komissio rahoittaa jatkossakin **korkea-asteen koulutuksen portaaleja**,²⁷ joiden kautta tuodaan esiin Euroopan koulutus- ja apurahatarjontaa koko laajuudessaan. Niiden ohella on muistettava *EURAXESS*-portaali,²⁸ jossa luetellaan avoimia tutkimustyöpaikkoja ja annetaan linkkejä eri palveluihin, jotka tarjoavat käytännön tietoja elämisestä eri maissa, maahanmuuttoon liittyviä vinkkejä ja tietoa sosiaaliturvasta. EU:n maahanmuuttoportaali²⁹ tarjoaa EU:n ulkopuolisista maista tuleville opiskelijoille räätälöityä tietoa EU:n tasolla ja jäsenvaltioissa sovellettavista maahanmuuttomenettelyistä. Tarkoitus on hyödyntää innovatiivisia menetelmiä: esimerkiksi opiskelijoiden ja entisten opiskelijoiden yhdistykset voivat toimia EU:n korkea-asteen koulutuksen lähettiläinä ja markkinoijina, ja uuden median avulla voidaan saavuttaa digitaalisesti osaava kohdeyleisö.

Kansainvälisen koulutusohjelman suorittaneiden verkostoja pitäisi hyödyntää ”**pehmeän diplomatian**” välineenä, jolla vaikutetaan uusiin kohdeyleisöihin ja saadaan ne mukaan

²⁵ Ks. <http://ec.europa.eu/research/iscp/index.cfm?pg=destinationEurope>.

²⁶ www.studyinfinland.fi; www.studyinholland.nl.

²⁷ Esim. ec.europa.eu/education/study-in-europe, www.study-info.eu, www.distancelearningportal.eu.

²⁸ Ks. ec.europa.eu/euraxess sekä *EURAXESS LINKS* -verkostot, joilla tehdään Eurooppaa tunnetuksi houkuttelevana kohteena eurooppalaisille ja muualta tuleville tutkijoille.

²⁹ <http://ec.europa.eu/immigration/>

toimintaan tavoilla, jotka edistävät yksittäisten jäsenvaltioiden tai EU:n etuja. Komissio etsii yhdessä jäsenvaltioiden kanssa parhaita käytäntöjä.

Komissio

— edistää tutkintojen, opintosuoritusten ja rekisteröintijärjestelmien vertailtavuutta kansainvälisellä yhteistyöllä ja vuoropuhelulla

— parantaa liikkuvuuden laatua tehostetulla Erasmus-peruskirjalla vuoden 2013 loppuun mennessä ja antaa korkeakouluille itsearviointiin ja seurantaan liittyviä ohjeita

— edistää U-Multirankin käyttöä – U-Multirank on uusi moniulotteinen ja kansainvälinen korkeakoulujen luokitusväline, jolla parannetaan avoimuutta, vertailtavuutta ja vertailuanalyysejä korkeakoulujen välillä

— tukee yhteistyötä alan kansallisten markkinointitoimistojen ja entisten opiskelijoiden yhdistysten kanssa jakamalla tietoja ja koordinoimalla yhteisiä toimia tavoitteena markkinoida Eurooppaa huippuluokan kohteena opiskelijoille ja tutkijoille (esim. opiskelijamessujen ja yhteisten markkinointivälineiden avulla).

3.2. Lisätään maailmanlaajuisia innovointiin ja kehitystyöhön liittyvää yhteistyötä

Yhteis- ja kaksoistutkinto-ohjelmat ovat erityisen onnistuneita EU:n kansainvälisen yhteistyön toimia. Ne perustuvat opetuksen, oppimisen ja tutkimuksen kansainvälisiin huippuosaamisverkostoihin.³⁰ Yhteisiä maisteriohjelmiä tuetaan ja lisätään *Erasmus+*-ohjelman kautta. Nämä yhteisohjelmat täydentävät **EIT:n osaamis- ja innovaatioyhteisöjen** maisterin- ja tohtorintutkintoja, ja niillä varmistetaan huippuluokan koulutus, jossa keskitytään voimakkaasti tulevien työnantajien tarvitsemiin taitoihin. Korkeakoulujen ja niiden yrityskumppanien välistä innovointia ja kansainvälistä vaihtotoimintaa tehostetaan, ja opiskelijoille ja tutkijoille avautuu mahdollisuus työskennellä toisessa maassa ja hankkia kokemuksia sekä tieteen parista että yksityiseltä sektorilta. **Marie Skłodowska-Curie -toimet** ja niihin liittyvät yhteiset tohtoriohjelmat, innovatiiviset koulutusverkostot ja eurooppalaiset teollisuuden tohtoriohjelmat auttavat korkeakouluja edistämään tutkimukseen perustuvia yhteyksiä eri puolilta maailmaa tulevien kumppanien kanssa ja vahvistamaan korkea-asteen koulutuksen, yritystoiminnan ja tutkimuksen muodostamaa osaamiskolmiota.

Myös *Erasmus+*-ohjelman **osaamisyhteenliittymillä** edistetään innovointia ja vahvistetaan työnantajien ja osallistujakorkeakoulujen yhteyksiä, myös kansainvälisesti.

Poliittinen vuoropuhelu on EU:n ulkopuolisten maiden tai alueiden kanssa käytävää järjestelmienvälistä keskustelua yhteisistä haasteista. EU:n puolelta vuoropuhelua vetää komissio, ja sen tavoitteet vaihtelevat kansainvälisen kumppanin mukaan. Vuoropuhelun käyttöä joustavana yhteistyön ja pehmeän diplomatian välineenä olisi tehostettava. Sitä varten komissio edistää näissä keskusteluissa vertaisoppimista, kummankin osapuolen valmiuksien kehittämistä ja hyvien käytäntöjen vaihtamista ottaen mukaan myös keskeiset sidosryhmät. Tällä tavoin kumppanit pystyvät paremmin hyödyntämään EU:n uusien ohjelmien tarjoamia mahdollisuuksia tällaisiin vaihtoihin. Korkea-asteen koulutuksesta kansainvälisten kumppanien kanssa käytävä poliittinen vuoropuhelu olisi linjattava EU:n ulkosuhdeprioriteettien kanssa. Sitä olisi käytävä nykyisten yhteistyöjärjestelyjen puitteissa – näitä ovat laajentumisstrategia, Euroopan naapuruuspolitiikka (esimerkiksi itäinen

³⁰ Ks. www.iie.org/en/Research-and-Publications/Publications-and-Reports/IIE-Bookstore/Joint-Degree-Survey-Report-2009.

kumppanuus) ja nousevien talouksien tai teollisuusmaiden kanssa solmitut eri (monialaiset) yhteistyösopimukset, kuten EU:n ja Kiinan kansojen välinen vuoropuhelu, EU:n sisäinen koulutusvuoropuhelu, Brasilian kanssa solmittu strateginen kumppanuus ja EU:n ja Venäjän nk. yhteiset alueet.³¹

Kansainvälisistä valmiuksienkehittämiskumppanuuksista tulee olennainen keino tukea EU:n ulkopuolisten maiden pyrkimyksiä parantaa korkea-asteen koulutusjärjestelmiään ja niiden uudistamis- ja kansainvälistymistoimia, joiden avulla voidaan valmistella tulevaa tiede- ja tutkimusyhteistyötä, paneutua rajatylittäviin kysymyksiin ja parantaa paikallisiin markkinoihin liittyvää osaamista.

Komissio vahvistaa **näyttöön perustuvaa päätöksentekoa** kansainvälisen koulutuksen alalla ja varmistaa, että muotoiltava politiikka perustuu tuoreimpiin tietoihin korkea-asteen koulutuksen tarjoamisesta valtionrajojen ylitse. Erityisesti on parannettava tietojen keräämistä opiskelijoiden, tutkijoiden ja henkilöstön kansainvälisistä liikkuvuusvirroista ja kansainvälisestä akateemisesta yhteistyöstä. Myös uusia yhteistyövälineitä, kuten avoimia oppimisresursseja, on seurattava tiiviisti, jotta voidaan riittävällä tavalla arvioida niiden vaikutuksia opiskelijoihin ja koulutuksen tarjoajiin. Pyrkinessään toteuttamaan nämä tavoitteet komissio yhdessä kansallisten ja kansainvälisten viranomaisten kanssa kartoittaa ja paikkaa tietämyksessä olevia aukkoja. Siinä käytetään tutkimusta, tilastotietojen keruuta ja analysointia ja vuoropuhelua EU:ssa ja muualla toimivien alan asiantuntijoiden kanssa.

Komissio

- käy kahden- ja monenvälisiä vuoropuheluita keskeisten kansainvälisten kumppaneiden kanssa
- edistää EIT:n ja sen osaamis- ja innovaatioyhteisöjen asemaa – tavoitteena on tukea korkea-asteen koulutuksen kansainvälistä yhteistyötä ja innovointia yhteiskunnallisten haasteiden käsittelemiseksi muita EU:n ja kansallisia tutkimus- ja innovointitoimia täydentäen
- vahvistaa näyttöön perustuvaa päätöksentekoa kansainvälisen koulutuksen alalla tutkimuksen, tilastotietojen keruun ja analysoinnin ja asiantuntijoiden kanssa käytävän vuoropuhelun avulla
- esittää syksyllä 2013 aloitteen, jolla edistetään digitaalista oppimista ja parannetaan tieto- ja viestintätekniikan ja avoimien oppimisresurssien käyttöä koulutuksessa.

4. SEURAAVAT VAIHEET

Tällä tiedonannolla halutaan edesauttaa Eurooppa 2020 -strategian tavoitteiden saavuttamista auttamalla jäsenvaltioita ja korkeakouluja kehittämään strategioita ja kumppanuuksia, joiden avulla Eurooppa pystyy vastaamaan globaaleihin haasteisiin tehokkaammin.

Kattavat kansainvälistymisstrategiat onnistuvat vain, jos ne ovat yhteistyön tulosta. Ehdotuksia laatiessaan komissio on kuullut epävirallisesti lukuisia eri sidosryhmiä, kuten korkeakouluja ja työnantajia edustavia keskeisiä järjestöjä, opiskelijoiden ja valmistuneiden verkostoja, alan asiantuntijoita sekä EU-maiden ja muiden maiden opetusministeriöiden edustajia. Komissio jatkaa yhteydenpitoa näiden sidosryhmien kanssa ja pyytää nyt myös

³¹ [Ks. ec.europa.eu/education/external-relation-programmes/doc/china/joint12_en.pdf](https://ec.europa.eu/education/external-relation-programmes/doc/china/joint12_en.pdf).

Euroopan parlamenttia, EU:n muita toimielimiä ja EU:n jäsenvaltioita viemään tätä aloitetta eteenpäin ja Bolognan seurantaryhmää toteuttamaan ehdotetut toimet.

Tämän tiedonannon kunkin luvun lopussa ehdotettujen suuntaviivojen ja toimien kehittämisestä ja seurannasta huolehditaan *Erasmus+*- ja *Horisontti 2020* -ohjelmien täytäntöönpanovälineillä, eurooppalaisen koulutusyhteistyön strategiaan puitteisiin (ET 2020) liittyvällä yhteisellä raportoinnilla, Eurooppa 2020 -strategian hallinnollisilla säännöksillä ja EU:n vuotuisilla koulutuksen seurantakatsauksilla sekä Bolognan prosessilla ja keskeisten kansainvälisten sidosryhmien kanssa käytävällä poliittisella vuoropuhelulla.